

بسمه تعالی

موضوع پروپوزال:

تقابل نگرش دانشجویان سال اول و آخر دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه نسبت به سرقت علمی جهت
بررسی اقدامات ضد سرقت علمی در سال ۱۳۹۹-۱۴۰۰

(۱) مقدمه

سرقت علمی^۱ یک مشکل جدی در آموزش عالی در سراسر جهان است (برکین و آندرسن، ۲۰۱۱). از هر پنج دانشجوی یک نفر در امتحانات دانشگاه‌های ایالات متحده آمریکا و کانادا تقلب می‌کند (مک‌کیب، ۲۰۰۵). طبق گفته کورتیس و وردانگا^۴ (۲۰۱۶)، میزان سرقت علمی در برخی از جمعیت دانشجویی ۶۰ تا ۸۰ درصد گزارش شده است (نقل در: تیندال و کورتیس، ۲۰۲۰). در آموزش عالی، سرقت علمی به عنوان نوعی قصور دانشگاهی^۵ و به عنوان یک جرم یا رفتار نادرست دانشگاهی تلقی می‌شود که مستلزم برخورد فوری انتظامی است (جاوید، سلطان و اریچ، ۲۰۲۰). با این حال، دانشمندان هنگام تعریف سرقت علمی، زبان جدی‌تری مانند سرقت، عدم صداقت، کلاهبرداری و فریب به کار می‌برند (بریگز، ۲۰۰۹؛ پارک، ۲۰۰۳؛ برکین و آندرسن، ۲۰۱۱). سرقت علمی یک سرقت فکری^۶ (برکین و آندرسن، ۲۰۱۱)

¹Plagiarism

²Berkin & Anderson

³McCabe

⁴Curtis & Vardanega

⁵Tindall & Curtis

⁶Academic Malpractice

⁷Javaid, Sultan & Ehrich

⁸Briggs

⁹Park

¹ Intellectual

و ادبی است که شامل سرقت (با کپی کردن) کلمات یا اندیشه‌های شخص دیگر (پارک، ۲۰۰۳) و انتقال آن‌ها به عنوان مالکیت خود بدون اعتبار منبع است (نقل در: جاوید، سلطان و اریچ، ۲۰۲۰). به بیان دیگر، سرقت علمی یعنی ارائه اندیشه‌ها، کلمات، داده‌ها یا تصاویر شخص دیگر، بدون مجوز قانونی یا اجازه نویسنده اصلی (آنان،^۱ ۲۰۱۲؛ تیندال و کورتیس، ۲۰۲۰). دانشجویان تازه وارد (سال اولی‌ها) ممکن است به دلیل عدم آگاهی از مصادیق سرقت علمی و تبعات آن، عدم آشنایی با سیاست‌های دانشگاه در این زمینه و موارد دیگر، مرتکب سرقت علمی شوند. اما انتظار می‌رود رفته رفته که با محیط دانشگاه، قوانین آن، آیین‌نامه‌ها و نحوه نوشتن آشنا می‌شوند، کمتر مرتکب سرقت علمی شوند. لذا هدف اصلی از انجام این پژوهش، بررسی نگرش دانشجویان سال اول و آخر دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه نسبت به سرقت علمی و تقابل ادراک آن‌ها جهت بررسی اقدامات ضد سرقت علمی است.

۲) بیان مسأله

دانشجویان به دلایل زیادی دست به سرقت علمی می‌زنند. سرقت علمی یک مشکل پیچیده از نظر رفتاری، اخلاقی، مفهومی و حتی زبانی است (بریگر، ۲۰۰۹). دلایل عمده‌ای که دانشجویان به طور عمدی سرقت ادبی می‌کنند عبارتند از: تنبلی، ضعف در مهارت نوشتن دانشگاهی، کمبود وقت، کارهای بسیار پیچیده، ضعف قوانین و مقررات، بی‌اعتمادی به شیوه‌های ارزیابی، تمایل به بهبود نمرات و تمایل کمک به دوستان (باتان،^۲ ۲۰۱۰). با این حال، سرقت علمی ناخواسته و ناخودآگاه نیز بسیار رایج است. دانشجویان در صورت نداشتن دانش در مورد آیین‌نامه‌ها و قوانین نوشتن دانشگاهی، نوشتن پژوهش، استناددهی، ارجاع و مهارت‌های علامت‌گذاری (نشانه‌گذاری)، به احتمال زیاد به سرقت علمی منجر می‌شوند (چانکوا،^۳ ۲۰۱۷). همچنین، سرقت علمی دانشجویان می‌تواند منبع روانشناختی داشته باشد، مانند تمرکز فقط بر موفقیت به جای اشتیاق برای یادگیری، رقابت به جای همکاری، عدم اعتماد به نفس و توانایی تنظیم احساسات (موس^۴ و همکاران، ۲۰۱۸). این دلایل منجر به یک رفتار گسترده سرقت علمی در آموزش عالی در عصر دیجیتال می‌شود. سرقت علمی قابل قبول نیست زیرا می‌تواند اعتبار و صداقت مؤسسات آموزشی را که زمینه‌های تربیتی برای نسل در حال رشد هستند، تضعیف

¹ Literary

² Annane

³ Batane

⁴ Chankova

⁵ Moss

کند. سرقت علمی اعتبار مدارک و درجه دانشگاه را زیر سؤال می‌برد، کیفیت آموزش را تهدید می‌کند، نیروی انسانی فاقد توانایی تفکر خلاق و انتقادی پرورش می‌دهد و دانشجویانی را که از سرقت علمی پرهیز می‌کنند، به خطر می‌اندازد (جاوید، سلطان و اریچ، ۲۰۲۰).

از این رو، اقدامات مختلف برای پیشگیری از سرقت علمی عمدی و غیر عمدی در بین دانشجویان دانشگاه‌های مختلف اتخاذ شده است. بیشتر اقدامات پیشگیرانه بر سیاست‌های تشخیص سرقت علمی در کار دانشجویی و مجازات علیه رفتار سرقت علمی متمرکز است (کوماس و سوردادا، ۲۰۰۸). بسیاری از دانشگاه‌ها روش‌های مناسبی را برای ارسال تکالیف در نظر گرفته‌اند. همچنین، جلسات آموزش و آگاهی در مورد سرقت علمی را برای دانشجویان و استادان به‌عنوان گام دیگری در برابر سرقت علمی برگزار می‌کنند. استفاده از نرم‌افزار تشخیص سرقت علمی نیز یکی دیگر از راه‌های معرفی شده جهت پیشگیری از سرقت علمی است و اکنون به یک اقدام ضد سرقت علمی در آموزش عالی در سراسر جهان تبدیل شده است (یومنز، ۲۰۱۱). مطالعات مختلف، اثربخشی این اقدامات پیشگیرانه را در زمینه‌های مختلف فرهنگی برای اطلاع‌رسانی و بهبود اقدامات اصلاحی خاص، نشان می‌دهد. اولین قدم برای جلوگیری از سرقت علمی، اقدامات تنبیهی است. با این حال، سیاست‌های سخت‌گیرانه‌ای که دانشجویان را ملزم به خواندن اسناد و پیروی از آن‌ها می‌کند، بسیار مفید نبوده است. به عنوان مثال، یک مطالعه استرالیایی در مورد درک دانشجویان از سیاست نهادی در مورد یکپارچگی علمی نشان داد که فقط ۵۰ درصد از شرکت کنندگان ادعا کردند که این سیاست‌ها را خوانده‌اند، با وجود اینکه طبق اساسنامه دانشگاه مجبور به خواندن آن هستند (گلیفر و تایسون، ۲۰۱۴). همچنین، دانشجویان درک درستی از تقلب، تبانی و ارجاع تکمیلی و رفتار سرقت علمی ندارند. یک مطالعه از طریق بررسی دانشجویان ۳۵ دانشگاه (دولتی و خصوصی) در **کشور پاکستان** نشان داد که ۹۴ درصد از دانشجویان از سیاست‌های سرقت علمی مطلع نیستند (مرتضی و همکاران، ۲۰۱۳). یک اقدام مؤثر دیگر برای جلوگیری از سرقت علمی، تشخیص سرقت علمی است (کوکوناکی و همکاران، ۲۰۱۵). در این زمینه نرم‌افزارهای مختلفی مانند ترنیتین^۶، کویپز کپ^۷ و غیره طراحی شده‌اند.

¹ Comas & Sureda

² Youmans

³ Gullifer & Tyson

⁴ Murtaza

⁵ Kokkonaki

⁶ Turnitin

⁷ Copyscape

با این وجود، این نرم‌افزارها نقایصی نیز دارند. که معمولاً می‌توان به ناتوانی آن‌ها در تشخیص مطالب کپی شده از منابع مکتوب غیرقابل دسترس در اینترنت، تشخیص بین نقل قول مستقیم که به درستی به آن اشاره شده است و آنچه که به آن اشاره نشده است (پوستل^۱، ۲۰۰۹)، وقت گیر بودن، هزینه بالا و متکی بودن به نشانگرها برای تصمیم‌گیری نهایی در مورد محتوای سرقت علمی (هیل و پیچ^۲، ۲۰۰۹) اشاره کرد (نقل در: جاوید، سلطان و اریچ، ۲۰۲۰). بنابراین این پژوهش به دنبال پاسخ به این سؤال است که نگرش دانشجویان سال اول و آخر دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه نسبت به سرقت علمی چگونه است؟

۳) اهمیت و ضرورت پژوهش

مسئله سرقت علمی مورد نگرانی همه مؤسسات آموزش عالی است و گفته می‌شود به میزان اپیدمی رسیده است (پوردی^۳، ۲۰۰۹)، زیرا موارد سرقت علمی در بین دانشجویان به طور قابل توجهی افزایش یافته است (دی و جیکوب^۴، ۲۰۱۲). این ممکن است به دلیل گستردگی استفاده از اینترنت و سایر رسانه‌های الکترونیکی باشد. همچنین، راحتی فرهنگ "کپی و چسباندن" سرقت علم را تسهیل کرده و ارزش‌های اخلاقی دانشجویان را خراب کرده است (گروس^۵، ۲۰۱۱). دانشجویان همچنین درک درستی از سرقت علم ندارند و قادر به استناد و ارجاع مناسب نیستند. بنابراین، دانشجویان مقطع کارشناسی عمدتاً درگیر سرقت علمی می‌شوند و عواقب آن را کاملاً درک نمی‌کنند (پارک، ۲۰۰۳). به عنوان مثال، تایراوخام^۶ (۲۰۰۹) سطوح اقدامات سرقت علم را بررسی کرد و دریافت که دانشجویان بیشتر از اینکه در یک موضوع خاص تسلط داشته باشند، به سرقت علمی پردازند و می‌خواهند عملکرد خود را به نمایش بگذارند. این دانشجویان در سطح دانشگاه به عنوان دانشجویان حرفه‌ای طبقه‌بندی می‌شدند که در حال آموزش برای کار در یک زمینه خاص مانند پزشکی، مهندسی یا حقوق بودند. بنابراین، بیشتر دانشجویان حرفه‌ای مایلند جواب صحیح را به دست آورند و در نهایت آزمایشات را دستکاری کرده و نتایج مؤثری را گزارش کنند. یکی دیگر از دلایل اصلی سرقت علمی فرهنگی است که در آن کپی برداری از دوستان و دستکاری جزئی داده‌ها سرقت علمی محسوب نمی‌شود.

¹Postle

²Marker

³Hill & Page

⁴Purdy

⁵Dee & Jacob

⁶Gross

⁷Tayraukham

آنچه که مشخص است گمراه کردن، نمایش نادرست، کلاهبرداری، دروغ، خیانت و پنهان کاری با انتقال دانش و فعالیت‌های دانشگاهی سازگار نیست. با این حال، شواهد بسیاری وجود دارد که نشان می‌دهد اقدامات نادرست و متقابلانه در این روند وجود دارد. سرقت علمی در کشورهای آسیایی مانند ایران، که هنوز به کنوانسیون جهانی حق نشر نپیوسته است، شیوع بیشتری دارد. اطلاعات و گزارش‌های دقیقی از وضعیت سرقت علمیدر بین دانشجویان ایرانی وجود ندارد، اما پژوهش‌ها و مطالعات مختلف حکایت از گسترش و رواج آن دارد (نخعی و نیک‌پور، ۲۰۰۵)، به-طوری‌که نشریه‌ی چتر در گزارشی سال ۲۰۰۷ خورشیدی بارها سرقت علمیه‌ی آنان را ذکر کرده است و اعلام کرده است که بسیاری از مقاله‌ها و رونویسی‌ها در دنیا که توسط پایگاه‌های اطلاعاتی شناسایی آثار کمی بردار شده‌اند منتشر شده‌اند، به‌ویژه در گروه-های فارسی‌زبان در کشور ایران متعلق داشته‌اند (ذاکر صالحی، ۱۳۹۰). به طور کلی آنچه که مشخص است وضعیت سرقت علمیدر ایران، بسیار نگران‌کننده است و به‌مرحله بحرانی رسیده است. اگر به درستی با پدیده سرقت علمی برخورد نشود خلاقیت در بین دانشجویان رفته رفته از بین می‌رود و دیگر از پیشرفت‌های علمی و ایده‌های نو خبری نخواهد بود و در زمینه‌های علمی مختلف کشور درجا خواهد زد. این سوء رفتار علمی هرچند به سادگی قابل حل نیست اما نباید آن را نادیده گرفت. اما تلاش‌های صادقانه در تغییر نگرش دانشجویان و آگاه کردن آنان می‌تواند مؤثر باشد. لذا، لازماًست قبلاً زاینکه این پدیده‌ها زشت‌شود و عیب‌بیشتری در بین دانشجویان پیدا کند و شمار بیشتری از آنان را مبتلا سازد، نهادهای علمی از جمله دانشگاه‌ها این مسأله را خطرناک را جدی گرفته و برای جلوگیری از آن چاره اندیشی کنند. همچنین، تحصیل در رشته‌های دانشگاه علوم پزشکی؛ از آنجایی که فارغ‌التحصیلان این رشته‌ها با جان آدم‌ها سروکار دارند، بسیار حساس و مهم است و لازم است دانشجویان این رشته‌ها کاملاً با سواد، علمی و با صداقت تربیت شوند. بنابراین، پرداختن به موضوع عدم صداقت و سرقت علمی مهم است. از طرفی دیگر دانشجویان تازه وارد به دانشگاه‌ها به دلیل آگاهی نداشتن از سرقت علمی، مصادیق آن و سیاست‌های دانشگاه در این زمینه در مقایسه با دانشجویان سال آخر ممکن است بیشتر مرتکب این عمل شوند. لذا بررسی نگرش دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی نسبت به سرقت علمی و تغییر آن (در صورت وجود) در طول تحصیل ضروری بنظر می‌رسد.

۴) اهداف پژوهش

۴-۱) هدف اصلی

هدف اصلی از این مطالعه، کاوش در نگرش دانشجویان نسبت به سرقت علمی و تغییر آن (در صورت وجود) در طول تحصیل در دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه است.

۴-۲) اهداف ویژه

- ۱) تعیین تفاوت بین نگرش دانشجویان سال اول و آخر دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه نسبت به سرقت علمی
- ۲) شناسایی تفاوت بین نگرش دانشجویان دختر و پسر دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه نسبت به سرقت علمی
- ۳) تعیین رابطه بین میزان آشنایی با ناانگلیسیو نگرش دانشجویان سال اول و آخر دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه نسبت به سرقت علمی

۵) فرضیه های پژوهش

- ۱) بین نگرش دانشجویان سال اول و آخر دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه نسبت به سرقت علمی تفاوت معنی داری وجود دارد.
- ۲) بین نگرش دانشجویان پسر و دانشجویان دختر دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه نسبت به سرقت علمی تفاوت معنی داری وجود دارد.
- ۳) بین میزان آشنایی با ناانگلیسیو نگرش دانشجویان سال اول و آخر دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه نسبت به سرقت علمی رابطه معنی داری وجود دارد.

۷) سابقه و پیشینه تحقیقات انجام شده در این زمینه

۷-۱) پیشینه پژوهش در داخل ایران

امینی و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی به مقایسه نگرش و عملکرد دانشجویان پزشکی مقطع بالینی دانشکده پزشکی شیراز در زمینه انواع تقلب دانشگاهی (تقلب در امتحان، تقلب در بالین و تقلب در نوشتن پژوهش و مقاله) پرداختند. روش این پژوهش از نوع مقطعی - تحلیلی بود. ۱۳۶ نفر از دانشجویان سه سال آخر پزشکی به صورت تصادفی ساده انتخاب شدند. یافته‌ها نشان داد که بیش از ۸۰ درصد دانشجویان حداقل یک بار کپی کردن در طول امتحان را در دوران دانشجویی خود تجربه کرده بودند. همچنین، ۲۵ درصد آنان در نوشتن پایان‌نامه و مقاله حداقل یک نوع سرقت علمی را انجام داده‌اند. عملکرد دانشجویان حاکی از آن بود که ۵۰ درصد آنان در طول دوره بالینی خود حداقل یک بار تجربه تقلب را داشته‌اند. میزان ارتکاب تقلب در دانشجویان دختر به طور معنی داری کمتر بود. با توجه به نتایج به دست آمده می‌توان گفت که هر چند بیشتر دانشجویان نگرش منفی دارند و تقلب را امر ناپسندی می‌دانند، اما نیمی از آنان مرتکب تقلب شده‌اند که این موضوع را می‌توان ناشی از استرس امتحان دانست. بنابراین، به

نظر می‌رسد باید بر روی رفتارهای دانشجویان کار شود و آموزش‌های لازم به آنان در این زمینه ارائه گردد؛ به طوری که داشتن استرس دلیلی برای انجام تقلب نباشد و این پدیده در عمل مهار شود.

همتی علمدار و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهشی به مقایسه رفتار سرقت علمی و عوامل مؤثر بر سرقت علمی در دانشجویان استعداد درخشان و سایر دانشجویان پرداختند. در این پژوهش که از نوع علی-مقایسه‌ای بود ۱۵۶ نفر (۷۸ نفر دانشجوی استعداد درخشان به روش هدفمند و ۷۸ نفر از سایر دانشجویان به روش تصادفی) از دانشجویان دانشگاه شیراز به عنوان نمونه انتخاب شدند. یافته‌های این مطالعه نشان داد که از نظر رفتار سرقت علمی میانگین نمره سایر دانشجویان به طور معنی‌داری بالاتر از دانشجویان استعداد درخشان بود. افزون بر این، یافته‌های پژوهش نشان داد که از نظر عوامل مؤثر بر سرقت علمی در خرده‌مقیاس‌های نگرش مثبت دانشجویان در مورد سرقت علمی، فقدان خودکارآمدی دانشجویان، مدرک‌گرایی، فقدان آموزش مناسب در رابطه با سرقت علمی و نداشتن ترس از تنبیه و مؤاخذه شدن، میانگین نمره سایر دانشجویان به طور معنی‌داری بالاتر از دانشجویان استعداد درخشان بود. همچنین در دو خرده‌مقیاس نبود قوانین و ساز و کار مناسب برای سرقت علمی و وجود فضاهای الکترونیکی و مجازی بین دو گروه تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد.

امینی و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی به بررسی نگرش دستیاران پزشکی در خصوص سرقت ادبی در دانشگاه علوم پزشکی شیراز پرداختند. در این پژوهش که از نوع مداخله‌ای بود ۱۹۶ نفر از دستیاران جدید ورود به عنوان نمونه انتخاب شدند. یافته‌های حاکی از آن بود که بین نگرش دانشجویان نسبت به مصادیق سرقت ادبی و رفتارهای علمی-پژوهشی خودشان همبستگی معناداری وجود دارد. همچنین دانشجویان عمده‌ترین مشکلات خود را به ترتیب در زمینه‌های اضافه کردن نویسندگان نامرتبط، داده‌سازی و تفسیر مشکوک داده‌ها گزارش نموده بودند. با توجه به یافته‌های حاصل از این مطالعه شیوع غافل‌گیر کننده سرقت ادبی در پزشکان نشان می‌داد همچنین همبستگی بین نگرش و سوء رفتار علمی شرکت‌کنندگان نشانگر آن بود که ایجاد آگاهی در خصوص مصادیق سرقت ادبی در بدو ورود دستیاران به دانشگاه می‌تواند در کاهش بروز سوء رفتارهای علمی همچون سرقت ادبی در آینده حرفه‌ای آنان مؤثر باشد.

نظری هرموشی و همکاران (۱۳۹۸) به بررسی میزان درک و آگاهی از سرقت علمی در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی و استادان دانشگاه‌های علوم پزشکی غرب ایران پرداختند. در این پژوهش که از نوع پیمایشی بود ۱۱۳ نفر از دانشجویان تحصیلات تکمیلی و ۲۶۳ نفر از اعضای هیئت علمی از چهار دانشگاه علوم پزشکی غرب ایران به عنوان

نمونه انتخاب شدند. در این پژوهش پنج نوع سرقت علمی مورد بررسی قرار گرفت. یافته‌ها نشان داد که میزان آگاهی افراد در دانشگاه‌های مختلف در دو نوع سرقت علمی ارائه‌ی رفرنس غلط در منابع و سرقت ادبی با ترجمه کردن از منابع دیگر تفاوت معنی‌داری وجود دارد. نتیجه کلی نشان داد که تنها ۳۴/۲٪ از شرکت‌کنندگان درک و آگاهی از هر ۵ نوع سرقت علمی در لیست ما داشتند. در نتیجه کمتر از نیمی از کل دانشجویان تحصیلات تکمیلی و استادان درک درست از هر پنج نوع سرقت علمی داشته‌اند. بنابراین به اندازه کافی با موضوع سرقت علمی آشنا نیستند. اگر انواع غیر معمول سرقت علمی را در لیست خود اضافه کنیم، ممکن است سطح دانش کمتر از این میزان باشد. مؤسسات دانشگاهی برای افزایش درک و آگاهی دانشگاهیان باید برنامه جامع آموزشی اخلاق پژوهشی را برنامه‌ریزی کنند.

حمیدی (۱۳۹۹) در پژوهشی میزان تأثیر درک از سرقت علمی، نگرش به سرقت علمی، ارزش‌های شخصی و محق‌پنداری تحصیلی بر میزان سرقت علمی در بین دانشجویان دکتری دانشگاه بوعلی همدان را مورد مطالعه قرار داد. روش این پژوهش از نوع توصیفی-پیمایشی بود. در این پژوهش ۲۵۷ نفر از دانشجویان دکتری دانشگاه بوعلی همدان به عنوان نمونه انتخاب شدند. نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد که متغیرهای درک از سرقت علمی، نگرش به سرقت علمی و ارزش‌های شخصی بر میزان سرقت علمی دانشجویان تأثیر منفی و معنی‌داری دارد. همچنین، متغیر محق‌پنداری تحصیلی بر میزان سرقت علمی دانشجویان تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد. با توجه به نتایج به دست آمده در این پژوهش، به نظر می‌رسد دانش، درک و آگاهی دانشجویان از سرقت علمی و مصادیق آن، سیاست‌ها و مجازات قانونی در این زمینه در سطح پایینی قرار دارد. که لازم است مسئولان و مدیران دانشگاه‌ها در راستای آگاه‌سازی و آشنایی بیشتر دانشجویان و عواقب این کار اقدامات لازم را انجام دهند و با برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی میزان سرقت علمی را کاهش دهند.

۲-۷) پیشینه پژوهش در خارج از ایران

رحمان و واحد^۱ (۲۰۱۴) در پژوهشی با موضوع درک اخلاقی دانشجویان دانشگاه در مورد عدم صداقت تحصیلی در پاکستان به شناسایی اقدامات نادرست دانشجویان پرداختند. در این مطالعه موردی که به روش مصاحبه‌ای انجام شد ۶۱ نفر از دانشجویان تحصیلات تکمیلی و دکتری در کشور پاکستان به عنوان نمونه انتخاب شدند. نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد که دانشجویان در ساعات امتحانات، هنگام آماده‌سازی تکالیف، هنگام منبع دهی، استفاده از

¹Rehman & Waheed

منابع اینترنتی و غیره صداقت علمی ندارند. علاوه بر این، دانشجویان اظهار داشتند که این فعالیت‌ها از نظر اخلاقی عادت‌های نادرستی هستند و ممکن است از آن‌ها اجتناب کنند.

بالبئونا و لاملا^۱(۲۰۱۵) در پژوهشی شیوع، انگیزه و دیدگاه‌ها در مورد عدم صداقت علمی در آموزش عالی را مورد بررسی قرار دادند. در این پژوهش که به روش توصیفی-پیمایشی انجام شد ۳۰ نفر از دانشجویان دانشگاه اکلاس^۲ به عنوان نمونه انتخاب شدند. یافته‌ها نشان داد که از جمله مهمترین دلایل عدم صداقت علمی دانشجویان عبارتند از: عدم تمایل به شکست، بیش از حد شلوغ بودن، عدم درک مطلب و تمایل به افتخار والدین.

اریچ^۳ و همکاران (۲۰۱۶) در پژوهشی به مقایسه نگرش دانشجویان دانشگاه‌های چین و استرالیا نسبت به سرقت علمی پرداختند. در این پژوهش که به روش توصیفی-پیمایشی انجام شد ۱۳۱ نفر از دانشجویان کارشناسی در کشور استرالیا و ۱۷۳ نفر از دانشجویان کارشناسی در کشور چین به عنوان نمونه انتخاب شدند. نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد که بین جنبه‌های مختلف نگرش به سرقت علمی دانشجویان دو کشور تفاوت معنی‌داری وجود دارد. صرف-نظر از پیشینه قومی، نتایج نشان داد که دانشجویان درک درستی از سرقت علمی و رفتارهای مصداق سرقت علمیندارند. چانکووا (۲۰۱۷) در پژوهشی میزان تأثیر اقدامات پیشگیرانه در بازدارندگی دانشجویان از سرقت علمی را مورد مطالعه قرار داده است. در این پژوهش ۵۸ نفر (در سه گروه ۲۸، ۱۵ و ۱۵ نفر) از دانشجویان دو دانشگاه در کشور بلغارستان^۴ به عنوان نمونه انتخاب شدند. یافته‌ها نشان داد که اگر نحوه استفاده از منابع به درستی به دانشجویان آموزش داده شود میزان سرقت علمی به تریج کاهش می‌یابد. همچنین، یافته‌ها نشان داد که اقدامات پیشگیرانه بر میزان کاهش سرقت علمی از جانب دانشجویان تأثیرگذار بوده است. لذا، دانشگاه‌ها نباید وقت تلفکنند و خیلی سریع باید اقدامات پیشگیرانه را طراحی و اجرا کنند.

کوللا^۵(۲۰۱۸) در پژوهشی به بررسی درک از سرقت علمی، نگرش به سرقت علمی و مسئولیت پذیری در بین دانشجویان و مربیان در کانادا پرداخت. این پژوهش از روش ترکیبی (کیفی و کمی) انجام شد. در این مطالعه دانشجویان مقطع کارشناسی و مربیان در یک دانشگاه جامع جنوب غربی در انتاریو در کانادا مورد بررسی قرار گرفتند. یافته‌های این پژوهش نشان داد که دانشجویان سرقت علمی می‌شناسند و آموزش آن‌ها در زمینه سرقت علمی باعث می‌شود که

¹Balbuena & Lamela

²Aclass

³Ehrich

⁴Bulgaria

⁵Colella

سرقت علمی کاهش یابد. همچنین یافته‌ها نشان داد که مریبان در مورد چگونگی تعریف سرقت علمی موافقت اما در مورد نحوه برخورد با سرقت علمی تفاوت‌هایی با هم دارند.

جاوید^۱ و همکاران (۲۰۱۹) در پژوهشی درک دانشجویان کارشناسی پزشکی از سرقت علمی را مورد مطالعه قرار دادند. در این مطالعه مقطعی ۱۱۰۰ نفر از دانشجویان پزشکی در دو دانشگاه در راولپندی پاکستان به عنوان نمونه انتخاب شدند. یافته‌ها نشان داد که کپی برداری از همکلاسی‌ها یا دانشجویان ارشد رایج‌ترین نوع سرقت علمی است که این دانشجویان به دلیل سهولت انجام می‌دهند. با این وجود، عدم آگاهی نهادی از وجود میزان سرقت علمی، هوشیاری ضعیف در تشخیص آن و عدم وجود سیاست‌های مشخص برای مقابله با سرقت علمی بیشترین تأثیر را در انجام سرقت علمی توسط دانشجویان داشتند. بنابراین، سرقت علمی در بین دانشجویان پزشکی در کشورهای در حال توسعه معمول است و ایجاد آگاهی در مورد عواقب ناشی از این عمل غیراخلاقی چه در زمینه دانشگاهی و چه در جامعه تحقیقات پزشکی بزرگ‌تر، به منظور کاهش شیوع آن ضروری است.

رودهیا، ویجیاتی و بخوری^۳ (۲۰۲۰) در پژوهشی نگرش دانشجویان تحصیلات تکمیلی را نسبت به سرقت علمی در نوشته‌های علمی (دانشگاهی) مورد بررسی قرار دادند. در این پژوهش که از روش پیمایشی انجام شد ۸۶ نفر از دانشجویان تحصیلات تکمیلی در کشور اندونزی به عنوان نمونه انتخاب شدند. یافته‌ها نشان داد که ۶۶ درصد (۵۷ نفر) از دانشجویان نگرش بی‌طرفانه‌ای (نه مثبت و نه منفی) نسبت به سرقت علمی دارند. این بدان معناست که آن‌ها می‌دانستند که سرقت علمی یک عمل نادرست است، اما این اقدام برای آن‌ها قابل تحمل است. با این حال، ۳۳ درصد (۲۸ نفر) از دانشجویان نسبت به سرقت علمی نگرش منفی دارند، به این معنی که آن‌ها نمی‌توانند سرقت علمی را تحمل کنند. در مقابل، فقط ۱ درصد (۱ نفر) از دانشجویان نسبت به سرقت علمی نگرش مثبتی دارند، به این معنی که آن‌ها فکر نمی‌کنند سرقت علمی یک عمل نادرست است.

۳-۷ جمع‌بند پیشینه پژوهش

بعد از بررسی پیشینه پژوهش مشخص شد که در مطالعه‌های مختلف در داخل کشور (عابدینی، ۱۳۹۴؛ امینی و همکاران، ۱۳۹۷؛ حمیدی، ۱۳۹۹) نگرش دانشجویان نسبت به سرقت علمی مورد بررسی قرار گرفته است اما پژوهشی

¹ Javeed

² Rawalpindi

³Rodhiya, Wijayati & Bukhori

که در آن به مقایسه نگرش دانشجویان سال اول و آخر پرداخته شده باشد یافت نشد. با توجه به اینکه تعداد پژوهش‌های صورت گرفته در راستای موضوع این پژوهش نسبتاً کم بوده و نگرش به سرقت علمی و عوامل مؤثر بر آن موضوعی بسیار مهم و ملی است و از طرف دیگر، تغییر نگرش دانشجویان در طول دوران تحصیل در دانشگاه‌ها امری ضروری است. بنابراین، به نظر می‌رسد انجام چنین پژوهشی ضروری است و انجام پژوهش‌های متعدد در این زمینه بی‌تأثیر نخواهد بود.

۸) روش‌شناسی پژوهش

۸-۱) روش پژوهش:

روش پژوهش حاضر، از نظر هدف کاربردی و از نوع توصیفی-تحلیلی مقطعی است.

۸-۲) جامعه آماری:

جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانشجویان سال اول و آخر دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه تشکیل می‌دهند. که تعداد کل دانشجویان سال اول نفر و تعداد کل دانشجویان سال آخر نفر می‌باشند.

۸-۳) حجم نمونه:

... نفر از دانشجویان سال اول و نفر از دانشجویان سال آخر با استفاده از فرمول کوکران به عنوان نمونه انتخاب شدند.

۸-۴) روش نمونه‌گیری:

جهت انتخاب نمونه از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده استفاده می‌شود.

۸-۵) روش و ابزار گردآوری داده‌ها:

در این پژوهش جهت جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه نگرش به سرقت علمی هریس (۲۰۱۲) استفاده شد. این پرسشنامه شامل ۱۲ گویه است که برای سنجش نگرش بزرگسالان جوان نسبت به سرقت علمی طراحی شده است. پاسخ‌ها در مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت از کاملاً موافقم (۱)، موافقم (۲)، نظری ندارم (۳)، مخالفم (۴) و کاملاً مخالفم (۵) جمع‌آوری می‌شوند. گویه‌های ۲، ۳، ۷، ۸ و ۱۲ بصورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. این پرسشنامه در پژوهش جاوید، سلطان و اریچ (۲۰۲۰) مورد استفاده قرار گرفت. برای تأیید روایی محتوایی این پرسشنامه گویه‌های آن برای ۵

نفر از متخصصان علم اطلاعات و دانش‌شناسی فرستاده خواهد شد و برای تأیید پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده خواهد شد. پرسشنامه بعد از تأیید، بین اعضای نمونه توزیع خواهد شد. اعضای نمونه از گمنامی و محرمانه بودن پژوهش آگاه خواهند شد و به آن‌ها اطمینان داده خواهد شد که پاسخ‌های آن‌ها با استادان‌شان به اشتراک گذاشته نمی‌شود. همچنین، به شرکت‌کنندگان اطلاع داده خواهد شد که این ابزار نگرش آن‌ها نسبت به سرقت علمی را بررسی می‌کند و مقیاسی برای اندازه‌گیری میزان سرقت علمی از جانب آن‌ها نیست.

۹) تعاریف مفهومی و عملیاتی متغیرهای پژوهش

سرقت علمی

تعریف مفهومی: استفاده مستقیم و غیرمستقیم از نوشته‌های دیگران در نگارش کتاب و مقاله، بدون اشاره به منابع، یا با استناد ناقص و نادرست را انتحال، یعنی «به‌خود بستن»، یا سرقت علمی می‌گویند (اسلامی، ۱۳۹۰).
تعریف عملیاتی: منظور از سرقت علمی در این پژوهش، سوء استفاده دانشجویان سال اول و آخر کارشناسی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه از آثار دیگران بدون اجازه صاحب آن اثر است.

نگرش به سرقت علمی

تعریف مفهومی: میزان درک، فهم، آگاهی و رفتار دانشجویان نسبت به سرقت علمی را نگرش به سرقت علمی می‌نامند (فعلی، بیگلری و پزشکی‌راد، ۱۳۹۱).

تعریف عملیاتی: منظور از نگرش به سرقت علمی در این پژوهش نمره‌ای است که دانشجویان در پاسخ به سؤال‌های ۱ تا ۱۲ پرسشنامه هریس (۲۰۱۲) به دست می‌آورند.

دانشجویان

تعریف مفهومی: دانشجویان از لحاظ لغوی به معنی کسی است که دانش می‌جوید و در اصطلاح، برای اطلاق به محصلان رسمی در سطح تحصیلات دانشگاه و پس از آن به کار می‌رود. در یک نظام آموزشی، وقتی یک فرد می‌آموزد که «دیگران چه گفته‌اند و چه کرده‌اند» و برایش می‌گویند که «مسایل پیچیده یک علم را چگونه حل کرده‌اند» دانشجویان است (دانا، ۲۰۱۹).

تعریف عملیاتی: منظور از دانشجویان در این پژوهش، دانشجویان سال و آخری هستند که در مقطع کارشناسی در دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه مشغول به تحصیل هستند.

۱۰) جنبه نوآوری و جدید بودن:

بعد از جستجوهای فراوان در منابع کتابخانه‌ای و اینترنتی پژوهشی عملی من باب این موضوع که در آن به بررسی تفاوت بین نگرش دانشجویان سال اول و آخر نسبت به سرقت علمی پرداخته شده باشد، یافت نشد. لذا باید اقدام به پژوهش‌هایی کرد تا تأثیرات چنین طرح‌هایی مشخص شود.

۱۱) روش تجزیه و تحلیل اطلاعات:

روش‌های آماری تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده و آزمون فرضیه‌های پژوهش، پس از وارد نمودن داده‌ها در نرم‌افزار SPSS، در دو مرحله انجام خواهد شد. ابتدا با استفاده از آمار توصیفی، جدول توزیع فراوانی متغیرهای جمعیت شناختی و شاخص‌های مرکزی و پراکندگی متغیرهای پژوهش به دست می‌آید. سپس جهت بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها از آزمون آماری کلموگروف-اسمیرنوف استفاده خواهد شد. نهایتاً برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از آزمون تی دو نمونه‌ای مستقل در نرم‌افزار SPSS استفاده خواهد شد.

۱۲) فهرست منابع و مأخذ (فارسی و غیرفارسی)

منابع فارسی

اسلامی، سید حسن (۱۳۹۰). چو دزدی با چراغ آید؛ سرقت علمی در سطح دانشگاهی. آینه پژوهش، ۲۲(۱): ۷-۱۷.
امینی، میترا؛ پریزاد، مرجان؛ ریواز، سارا؛ ثاقب، محمد مهدی و ریواز، مزده (۱۳۹۴). مقایسه نگرش و عملکرد دانشجویان پزشکی مقطع بالینی دانشکده پزشکی شیراز در زمینه انواع تقلب دانشگاهی (تقلب در امتحان، تقلب در بالین و تقلب در نوشتن پژوهش و مقاله). گام‌های توسعه در آموزش پزشکی، ۱۲(۵): ۶۰۹-۶۱۷.
امینی، میترا؛ نبیعی، پریسا؛ موسوی نژاد، حوری و شیعه، هاجر (۱۳۹۷). بررسی نگرش دستیاران پزشکی در خصوص سرقت ادبی در دانشگاه علوم پزشکی شیراز. همایش دبیران مجلات علوم پزشکی ایران، مشهد: دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ۳۰ آبان و ۱ آذر ۹۷.

حمیدی، آذین (۱۳۹۹). بررسی تأثیر درک از سرقت علمی، نگرش به سرقت علمی، ارزش‌های شخصیتی و محق‌پنداری تحصیلی بر میزان سرقت علمی در بین دانشجویان دکتری دانشگاه بوعلی همدان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام‌نور کرمانشاه، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی.

ذاکر صالحی، غلامرضا (۱۳۹۰). *تقلب علمی*. تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.

فعلی، سعید؛ بیگلری، نگینو پزشکی‌راد، غلامرضا (۱۳۹۱). نگرش و رفتار دانشجویان دانشکده کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس در زمینه سرقت علمی. *فصلنامه پژوهش و مشاوره*، ۱۸(۳): ۱۵۱-۱۳۳.

نظری هرموشی، نرگس؛ کرمی، خدابخش؛ مرادی نظر، مهدی و نجفی، فرید (۱۳۹۸). میزان درک و آگاهی از سرقت علمی در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی و استادان دانشگاه‌های علوم پزشکی غرب ایران. هفتمین کنگره سالانه اخلاق پزشکی ایران تحول اخلاق پزشکی در گام دوم انقلاب، ساری: دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ۱۶ تا ۱۸ بهمن ۱۳۹۸.

همتی علمدار، قربان؛ شجاعی، ستاره؛ سلیمی، قاسم و ارجمندی، محمد صادق (۱۳۹۶). مقایسه رفتار سرقت علمی و عوامل مؤثر بر سرقت علمی در دانشجویان استعداد درخشان و سایر دانشجویان (مورد مطالعه: دانشگاه شیراز). *نامه آموزش عالی*، ۱۰(۳۷): ۷۷-۶۱.

منابع لاتین:

- Annane, D. & Annane, F. (2012). Plagiarism in medical schools, and its prevention. *Presse Medicale*, 41(9): 821-826.
- Balbuena, S. & Lamela, R. (2015). Prevalence, motives, and views of academic dishonesty in higher education. *Asia Pacific Journal of Academic Dishonesty in Higher Education*, 3(2): 69-75.
- Batane, T. (2010). Turning to Turnitin to fight plagiarism among university students. *Journal of Educational Technology and Society*, 13(2): 1-12.
- Berkin, C. & Anderson, B.S. (2011). *The History Handbook*, Cengage Learning, Boston.
- Briggs, R. (2009). Shameless! Reconceiving the problem of student plagiarism. *Journal of Theoretical Humanities*, 14(1): 65-75.
- Chankova, M. (2017). Dealing with students' plagiarism pre-emptively through teaching proper in formation exploitation. *International Journal for the Scholarship of Teaching and Learning*, 11(2): 1-10.

- Colella, J. (2018). Plagiarism Education, Perceptions, And Responsibilities In Postsecondary Education. the Degree of Doctor, University of Windsor, Faculty of Education, Philosophy.
- Comas, R. & Sureda, J. (2008). Academic cyberplagiarism: tracing the causes to reach solutions. *Digithum*.
- Curtis, G.J. & Vardanega, L. (2016). Is plagiarism changing over time? A 10-year time-lag study with three points of measurement. *Higher Education Research & Development*, 35(6): 1167–1179.
- Dee, T.S. & Jacob, B.A. (2012). Rational ignorance in education a field experiment in student plagiarism. *Journal of Human Resources*, 47(2): 397-434.
- Ehrich, J.; Howard, S.J.; Mu, C. & Bokosmaty, S. (2016). A comparison of Chinese and Australian university students' attitudes towards plagiarism. *Studies in Higher Education*, 41(2): 231-246.
- Gross, E.R. (2011). Clashing values: contemporary views about cheating and plagiarism compared to traditional beliefs and practices. *Education*, 132(2): 435-440.
- Gullifer, J.M. & Tyson, G.A. (2014). Who has read the policy on plagiarism? Unpacking students' understanding of plagiarism. *Studies in Higher Education*, 39(7): 1202-1218.
- Harris, H. (2012). Cheating and Plagiarism is so common. Pakistan Today, available at: <http://www.pakistantoday.com.pk/2012/05/14/comment/editors-mail/cheating-and-plagiarism-is-so-common/>.
- Hill, J.D. & Page, E.F. (2009). An empirical research study of the efficacy of two plagiarism detection applications. *Journal of Web Librarianship*, 3(3): 169-181.
- Javaeed, A.; Khan, A.S.; Khan, S.H. & Ghauri, S.K. (2019). Perceptions of plagiarism among undergraduate medical students in Rawalpindi, Pakistan. *Pakistan journal of medical sciences*, 35(2): 532-536.
- Javaid, S.T.; Sultan, S. & Ehrich, J.F. (2020). Contrasting first and final year undergraduate students' plagiarism perceptions to investigate anti-plagiarism measures. *Journal of Applied Research in Higher Education*, <https://www.emerald.com/insight/2050-7003.htm>.
- Kokkinaki, A.I.; Demoliou, C. & Iakovidou, M. (2015). Students' perceptions of plagiarism and relevant policies in Cyprus. *International Journal for Educational Integrity*, 11(1): 3.
- McCabe, D.L. (2005). Cheating among college and university students: a North American perspective", *International Journal for Educational Integrity*, 1(1), available at: <http://www.ojs.unisa.edu.au/index.php/IJEI/article/view/14>.

- Moss, S.A.; White, B. & Lee, J. (2018). A systematic review into the psychological causes and correlates of plagiarism. *Ethics and Behavior*, 28(4): 261-283.
- Murtaza, G.; Zafar, S.; Bashir, I. & Hussain, I. (2013). Evaluation of student's perception and behavior towards plagiarism in Pakistani universities. *Acta Bioethica*, 19(1): 125-130.
- Nakha'e, N. & Nikpoor, H. (2005). Medical students' viewpoints on academic misconduct in writing thesis. *Development Steps in Medical Education*, 2(1): 10-17.
- Park, C. (2003). In other (people's) words: plagiarism by university students—literature and lessons. *Assessment and Evaluation in Higher Education*, 28(5): 471-488.
- Postle, K. (2009). Detecting and deterring plagiarism in social work students: implications for learning for practice. *Social Work Education*, 28(4): 351-362.
- Purdy, J. (2009). Anxiety and the archive: understanding plagiarism detection services as digital archives. *Computers and Composition*, 26: 65-77.
- Rehman, R.R. & Waheed, A. (2014). Ethical perception of university students about academic dishonesty in Pakistan: identification of student's dishonest acts. *Qualitative Report*, 19(4): 1-13.
- Rodhiya, N.; Wijayati, P.H. & Bukhori, H.A. (2020). Graduate Students' Attitude Toward Plagiarism in Academic Writing. International Seminar on Language, Education, and Culture, KnE Social Sciences, 206–212. DOI: 10.18502/kss.v4i4.6484
- Tayraukham, S. (2009). Academic ethics in research methodology. *The Social Sciences*, 4(6): 573-577.
- Tindall, I.K. & Curtis, G.J. (2020). Negative Emotionality Predicts Attitudes Toward Plagiarism. *Journal of Academic Ethics*, (2020)18:89–102.
- Youmans, R.J. (2011). Does the adoption of plagiarism-detection software in higher education reduce plagiarism?. *Studies in Higher Education*, 46(7): 749-761.